Høylandet kommune

Mottagers navn	Deres referanse	Dato
Klima- og Miljødepartementet	26/4470	16.10.2026

Innspill til ny stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye – Høylandsvassdraget (sidevassdrag for Namsen), Nordfolda og Kongsmoelva

Høylandsvassdraget (sidevassdrag for Namsen) og andre viktige vassdrag som Nordfolda og Kongsmoelva, har stor betydning for naturmangfold, kultur og næringsliv i Høylandet kommune og Namdalsregionen. Stortingsmeldingen må legge til grunn en helhetlig og langsiktig forvaltning som ser hele livsløpet til fisken i sammenheng, fra gyteområdene i elva til sjøen.

Begrensningene i fisket de siste årene har ikke vært nok til å snu utviklingen. Regulering av fisket kan derfor ikke stå alene, men må ses sammen med tiltak mot de andre truslene fisken møter i elv og sjø.

Stedegne bestander og mindre vassdrag

Stortingsmeldingen må tydeliggjøre ansvaret for å bevare de stedegne bestandene av laks, sjøørret og sjørøye og deres genetiske egenart. Det krever langsiktig overvåking og beskyttelse av gyte- og oppvekstområder. Mindre vassdrag med egne bestander må få egne tiltak og ikke bli oversett i en forvaltning som ofte er rettet mot de store laksevassdragene.

Sjørøya i Nordfolda

Nordfolda har en bestand av sjørøye som regnes som den sørligste i landet. Namdalen og Bindalen er sørgrensen for arten i Norge, og bestanden har derfor særlig verdi i nasjonal sammenheng. Den er liten og sårbar, sjørøya er totalfredet i vassdraget, og i mange år blir det ikke registrert fangst i det hele tatt.

Sjørøya er en kaldtvannsart og er særlig utsatt for høyere vanntemperatur. I sjøfasen holder den seg nær kysten og påvirkes av lakselus i fjordene. Det er også fanget pukkellaks i Nordfolda, noe som gir en ekstra belastning på en allerede sårbar bestand.

Stortingsmeldingen må omtale sjørøye som egen art med egne behov og gi bestandene ved sørgrensen særskilt oppmerksomhet.

Høylandet kommune

Strengere og mer helhetlig regulering av høstingen langs kysten

Forvaltningen av villaks kan ikke begrenses til tiltak i elvene. Laksen fra Namsenvassdraget påvirkes også av forholdene i sjøen, og beskatningen langs kysten kan få direkte konsekvenser for hvor mange fisk som vender tilbake for å gyte.

Det må derfor sikres en streng og føre-var-basert regulering av høstingen av villaks langs kysten, tilpasset bestandssituasjonen og den samlede belastningen på villaksen. Reguleringene må bygge på oppdatert kunnskap om bestandsstørrelse, innsig og overlevelse, og ta hensyn til at ulike vassdrag har ulike bestander med ulik tåleevne.

Når bestandene er svake eller kunnskapsgrunnlaget viser betydelig risiko for overbeskatning, må hensynet til bestandens overlevelse veie tyngst. Det må være rom for nødvendige innstramminger i fisket, også når konsekvensene merkes lokalt. Høsting må ikke skje på bekostning av bestandens evne til å opprettholde naturlig reproduksjon og genetisk variasjon.

God forvaltning krever dessuten at reguleringene vurderes i sammenheng med andre påvirkningsfaktorer, som lakselus, rømming fra oppdrett, sykdom, klimaendringer og tap av leveområder. Det må være tydelig hvem som har ansvar for å følge opp utviklingen, og hvordan ny kunnskap skal føre til endringer i forvaltningen

Samlet påvirkning

For vassdragene i Namdalen vil vi særlig peke på:

- vandringshindre som kulverter og bruer på veger og skogsbilveger
- pukkellaks, som nå er fanget i flere elver i Midt- og Nord-Norge, også i Nordfolda
- eksisterende vassdragsreguleringer, der miljøtiltak kan gjennomføres ved revisjon av konsesjonsvilkår uten å hindre ny kraftproduksjon
- klimaendringer og høyere vanntemperatur
- predasjon, der betydningen for sårbare bestander bør undersøkes

Lakselus og rømt oppdrettslaks må tas med i det samlede påvirkningsbildet, også for sjøørret og sjørøye, og følges opp med tiltak i Havbruksmeldingen. Havbruksnæringen og villfisken må kunne leve side om side.

Kommunenes rolle

Kommunene bidrar gjennom arealplanlegging, landbruksforvaltning, kantsoner og samarbeid med grunneiere og rettighetshavere, og vil gjerne gjøre mer. Det krever forutsigbar finansiering, faglig støtte og en klar fordeling av ansvar og myndighet. Nye oppgaver må følges av ressurser.

Høylandet
kommune

Kommuner med laksevassdrag som ikke har oppdrettslokaliteter i sjø, får i dag ikke andel av Havbruksfondet. Det gjelder også kommuner som bidrar til næringen med settefisk- og smoltproduksjon. Disse kommunene bør få tilgang til midler fra fondet.

Konkrete tiltak vi ber om

- Et statlig program for kartlegging og utbedring av vandringshindre i små og mellomstore vassdrag, med midler kommunene kan søke på.
- Kartlegging og fast overvåking av sjøørret og sjørøye, blant annet av sjørøyebestanden i Nordfolda.
- Overvåking og uttak av pukkellaks der arten er påvist, med varig finansiering.
- Tilgang til midler fra Havbruksfondet for kommuner med laksevassdrag uten oppdrettslokaliteter i sjø.
- En handlingsplan med tidsfrister, ansvarlig myndighet og årlig rapportering.

Villfisken og lokalsamfunnene

Fisket er en viktig del av identiteten og kulturen i Namdalen og gir inntekter til grunneiere, reiseliv og lokalt næringsliv. Det er likevel bestandenes tåleevne som må sette rammene for høstingen, dersom både fisken og verdiskapingen rundt fisket skal ha en framtid.

Villfisken er en felles ressurs og et felles ansvar. Målet må være livskraftige, stedegne bestander av villaks, sjøørret og sjørøye i Namsenvassdraget og de andre vassdragene i Namdalen.

Med vennlig hilsen

Ole Joar Flaat
Ordfører
Høylandet kommune

Høylandet Kommune
Ordfører
Vargeia 1
7877 Høylandet